

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

Materiál na rokovanie HSR SR
Dňa 22. augusta 2022

č. 3)

Stanovisko k Návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Všeobecne k návrhu:

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „návrh zákona“) predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Návrh zákona sa predkladá na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na mesiace jún až december 2021 a na základe vykonania Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 a vybraných záväzkov vlády Slovenskej republiky v oblasti starobného dôchodkového sporenia vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2021 – 2024.

Z predkladacej správy vyplýva, že primárnym cieľom navrhovanej právnej úpravy je najmä prijatie opatrení smerujúcich k zvýšeniu efektívnosti sporiacej a výplatnej fázy starobného dôchodkového sporenia – zavedením predvolenej investičnej stratégie na báze princípu životného cyklu pre nových a postupne aj pre existujúcich sporiteľov a prioritizáciou dlhodobého vyplácania majetku sporiteľov v starobe. Pozitívny efekt na hodnotu dôchodkových úspor sporiteľov budú mať aj navrhované zmeny v štruktúre odplát dôchodkovej správcovskej spoločnosti a návrh na zavedenie individuálnych garancií.

Účinnosť navrhovanej právnej úpravy, ktorá sa týka zavedenia predvolenej investičnej stratégie sa navrhuje od 1. januára 2023 a účinnosť ustanovení súvisiacich so zmenami vo výplatnej fáze sa z dôvodu potreby dlhšej legisvakačnej lehoty na ich implementáciu navrhuje od 1. januára 2024.

Návrh zákona bol v dňoch od 2. mája 2022 do 20. mája 2022 predmetom medzirezortného pripomienkového konania prostredníctvom portálu Slov-Lex. Výsledky pripomienkového konania sú uvedené vo vyhodnotení pripomienkového konania.

Stanovisko AZZZ SR :

AZZZ SR k predmetnému návrhu zákona v rámci medzirezortného pripomienkového konania uplatnila viacero zásadných pripomienok, pričom niektoré boli predkladateľom akceptované. Napriek tomu k predmetnému návrhu zákona zasielame nasledovné zásadné pripomienky:

Pripomienka č. 1:

Požadujeme, aby sa do predvolenej investičnej stratégie automaticky presúvali iba tzv. neaktívni sporitelia, t.j. tí, ktorí boli do dlhopisových dôchodkových fondov presunutí na základe legislatívy v roku 2013 a odvtedy neurobili žiadnu zmenu v rozložení svojho majetku v II. pilieri.

V návrhu zákona predloženom na rokovanie HSR dochádza k významnej zmene v oblasti presúvania všetkých sporiteľov narodených po roku 1968 do predvolenej investičnej stratégie, ak nevyjadria vôľu inak, a to zo

všetkých, aj akciových a zmiešaných fondov. Z nášho pohľadu ide o opačný extrém ako v roku 2013. Pred marcom 2013 si viac ako 90% sporiteľov sporilo v akciových/negarantovaných fondoch a len minimum v dlhopisových fondoch; štát akciou „návratky“ následne presunul väčšinu sporiteľov do dlhopisových fondov.

Do dnes si takmer 400 tisíc sporiteľov samo cielene, na základe analýzy ich potrieb, poznania štruktúry jednotlivých fondov a informácií o ich rizikovitosti a predpokladanej výkonnosti, zvolilo aktívne riadený zväčša akciový prípadne zmiešaný fond, hoci v ponuke boli aj pasívne riadené – indexové fondy. Sporitelia síce dostanú možnosť sa z uvedenej zmeny vyviazať, avšak na základe historických dát tak učinilo iba 5% sporiteľov. Každý sporiteľ má navyše iný rizikový profil a presúvať sporiteľov trvajúcich na menej rizikových alebo aktívne riadených fondoch do indexového fondu považujeme za narušenie vôle a rizikového profilu sporiteľa.

Problémom je aj načasovanie. Po 13 rokoch silného rastu akciových trhov má byť presunutá väčšina sporiteľov do pasívnych indexových fondov. Riziko výrazných akciových prepádov je, a najbližšie roky aj bude, obrovské. Presúvať takmer všetok majetok do jedného typu fondu predstavuje obrovské riziko strát na akciových trhoch. Tieto fondy navyše nebudú nijako riadené. Je preto otáznosť kto bude niesť zodpovednosť za jednostranné nediverzifikované presunutie takmer 1 milióna ľudí a 6 miliárd Eur.

Je dôležité si uvedomiť, že presunom sporiteľov zo zmiešaných a akciových fondov sa tieto fondy zmenšia natoľko, že to prakticky spôsobí ich zánik. Výrazne sa tak zmenší konkurencia medzi DSS aj možnosť voľby pre sporiteľa, a tiež diverzifikácia všetkých penzijných úspor. Sporitelia nebudú mať na výber nič iné, iba pasívny fond, v každej DSS ten istý.

Indexové fondy síce za ostatných 10 rokov vykazovali vysokú výkonnosť, avšak takéto prostredie nemusí pretrvať večne. Ak sa na trhoch udeje zmena, sporitelia nebudú mať možnosť žiadnych iných fondov – iba pasívne riadených indexových (100% akcií) a dlhopisových (100% dlhopisov) fondov. Treba si uvedomiť, že napr. index MSCI World obsahuje 67% amerických akcií. Dve tretiny slovenských penzijných úspor by tak boli zainvestované v amerických akciách.

Návrh ide aj proti dobrej praxi vo vyspelých krajinách, keď vopred znemožňuje investície napríklad aj do alternatívnych aktív. Kanada, Nový Zéland, severná Európa atď., významne investujú práve do alternatívnych aktív. Návrh tiež vopred znemožňuje akékoľvek možnosti financovania domácich (slovenských) projektov.

Z nášho pohľadu týmto návrhom ide o zásah do ochrany spotrebiteľa s vysokým rizikom vzniku škody (straty) z dôvodu, že MPSVR SR automaticky presúva sporiteľov, ktorí si vedome vybrali určitý fond, prípadne počas trvania svojho sporenia túto voľbu aktívne a vedome upravovali.

Pripomienka č. 2:

Žiadame úpravu odplát v súlade s pripomienkou AZZZ predloženou do MPK z dôvodu neúmerného zásahu do podnikania DSS.

V predložennom návrhu zákona MPSVR SR navrhuje úplné zrušenie odplaty za vedenie účtu a odplaty za zhodnotenie a navýšenie odplaty za správu z aktuálnej úrovne 0,3 na 0,4 % v hodnoty spravovaného majetku vo fonde.

AZZZ tento návrh nepovažuje za optimálny. Rušené odplaty majú svoje opodstatnenie. Odplata za vedenie účtu je jediná odplata, ktorá nezávisí od vývoja finančných trhov a do hospodárenia DSS tak prináša čiastočnú stabilitu v prípade poklesov finančných trhov. Jej rušenie navyše nie je ani vecne odôvodnené najmä ak dochádza k jej rušeniu iba na strane DSS, pričom sa ponecháva na strane Sociálnej poisťovne. Odplata za zhodnotenie odmeňuje DSS za zhodnotenie úspor sporiteľa. Navrhované výrazné skokovité zníženie odplát DSS (podľa analýzy vplyvov o 57 %) so súčasným zvýšením ich nákladov vyvolaných navrhovanými zmenami zákona a bez ubratia akýchkoľvek povinností a nárokov na činnosť DSS môže mať negatívny vplyv na ich finančnú stabilitu. Navrhovaná štruktúra odplát navyše môže byť pre menšie DSS likvidačná, keď im takto znížené poplatky znemožnia normálne fungovať a podnikáť. To spôsobí zníženie počtu DSS, zníženie konkurenčného prostredia a bude mať za následok horší výber pre sporiteľa

Preto AZZZ aj naďalej považuje za optimálny návrh, ktorý definovala v rámci MPK, kde štruktúra poplatkov ostáva zachovaná, pričom sa postupne znižujú výšky sadzieb odplát za zhodnotenie a vedenie účtu. Nepríde tak

k výraznému skokovitému poklesu odplát v čase kedy DSS budú mať zvýšené náklady na rozsiahlu úpravu systémov, komunikáciu so sporiteľmi a zavádzanie a zabezpečovanie navrhovanej výplatnej fázy, ktorá výrazne zvýši prevádzkové náklady DSS. V sume celkových odplát však aj tak pôjde o podstatné zníženie odplát (v priemere o viac ako 25%) oproti súčasnému stavu.

Predkladateľ v Doložke vybraných vplyvov konštatuje, že v rámci svetového porovnania, dosahujú najnižšie odplaty dôchodkové fondy v Austrálii na úrovni 0,45%. Ide o neporovnateľne väčšie dôchodkové fondy, ktoré spravujú neporovnateľný objem majetku a je tak absolútne neodôvodnené, aby sa na výrazne menšie dôchodkové fondy na Slovensku uplatňovala ešte nižšia, v zásade najnižšia odplata v rámci porovnateľných schém. V porovnaní so zahraničnými fondami by DSS navyše museli za túto odplatu nielen spravovať dôchodkové fondy, ale aj riadiť rozloženie úspor klienta v zmysle predvolenej investičnej stratégie, zabezpečovať výplatnú fázu po dobu desať rokov a dedičskú agendu a poskytovať klientom garancie proti poklesom majetku.

Pripomienka č. 3:

Požadujeme z návrhu zákona čl. I vypustiť bod 109 a teda zmenu v ustanovení o poskytovaní osobných údajov dôchodkovou správcovskou spoločnosťou.

Povinnosť poskytovať akékoľvek vopred nedefinované osobné údaje sporiteľov MPSVaR, MF SR, NBS a RRZ je v rozpore s právom Európskych spoločenstiev, je redundantná a neurčitá. Navrhovaná úprava je v priamom rozpore ako s 31. úvodným ustanovením GDPR, veta druhá, tak aj so zásadami obmedzenia účelu a minimalizácie podľa čl. 5 GDPR. Zásada obmedzenia účelu určuje, že musí existovať konkrétny účel spracúvania osobných údajov a nie je prípustné získavať osobné údaje na neidentifikované účely. Z pohľadu zásady minimalizácie údajov ďalej platí, že zbierať a spracúvať možno iba osobné údaje, ktoré sú nevyhnutné na naplnenie daného účelu.

Predkladaný návrh odkazuje pri účele spracúvania osobných údajov sporiteľov iba vágne na príslušné kompetenčné zákony, čo nijako presne a spoľahlivo nevymedzuje navrhovaný účel spracúvania osobných údajov sporiteľov a ani ich okruh. Pokiaľ nejaký takýto účel existuje, určuje ho vždy príslušný zákon, ktorý spracúvanie konkrétnych údajov pre príslušný ústredný orgán štátnej správy umožňuje; účelom spracúvania tak nemôže byť všeobecne vymedzený kompetenčný rozsah takéhoto orgánu a z tohto pohľadu je navrhovaná úprava redundantná.

31. úvodné ustanovenie GDPR, veta druhá, určuje, že žiadosti orgánov verejnej moci by v takýchto prípadoch mali byť zasielané vždy písomne, spolu so zdôvodnením, príležitostne a nemali by sa týkať celého informačného systému ani viesť ku prepojeniu informačných systémov. Navrhovanú zmenu preto požadujeme vypustiť.

Záver :

AZZZ SR odporúča materiál na ďalšie legislatívne konanie po zapracovaní predložených pripomienok.